

TIDEVARVET

Nr 33 · 13 Augusti

Nr 33 · 5 ärg. 1927

Tidevarvet N:r 33

Västerlandet känner sig inte längre säkert varken på sina lagar eller institutioner. I en sjuk kropp bär det på fientliga och splittrade själar. Doktor Gunhild Bergh ger i artikeln *En ny medeltid?* en redogörelse för de strömningar inom den latinska världen som på ut att bekämpa det österländska inflytande vilket under denna osäkerhet lättare spridar in. Tidevarvets läsare känner till urten av detta inflytande i vad man det kommer från Indien och från Gandhi och torde sätta för sin del ha en egen mening om risken eller fördelen därav.

Dagarna gå i kooperationsen väldiga tecken. De svenska kvinnogillens kongress under ordförandeskap av fru Anna Wisborg är inledning, sedan kommer de internationella kvinnogillens kongress, Husmödrarnas internationella och därefter den allmänna internationella kooperativa kongressen.

Dagens ledare diskuterar den ständigt brännande frågan om liberalismens framtida väg.

Den väldiga kraftmätningen mellan två världar som här Saccos och Vanzettis liv som insatt är ännu ej avgjord. Men ett nytt uppskov har blivit beviljat, och det ser ut som om världspinionen skulle segra. Katten har lekt med rätten i sju år, detta sista uppskov kom inte få betydelse blott en förlängning av lidandet för dessa män som redan upplevt diden. I artikeln *Oskuldens makt* skildrar Devinez sina intryck från protestdemonstrationen i Stockholm.

En ny medeltid?

Av Gunhild Bergh.

"Den västerländska kulturens öde är i fara. Och det är icke fråga om en inbillad fara, ett spöke frammanat av de falska profeter vilkas dystra förutsägelser korsar luften och vilka i sin okunnighet skapa endast förvirring och oro, det är en verklig fara, som var och en som lever för annat än stunden måste rädas för och sträva att kampa emot" — den som talar är den franske kritiker Henri Massis i sin sista bok, som bär den betecknande titeln: *La défense de l'Occident*. Västerlandets försvär.

Västerlandets undergång är, som bekant, annars en rubrik, som de sista åren varit ofantligt i bruk — den västerländska kulturens öde, Europas dekadans etc. etc. det är slagord som så ivrigt och så ofta upprepat att åtskilliga torde få den uppfattningen, att den pessimism de representerna är icke bara allmänt utbredd men t. o. m. allena rådande. Att det finns en annan riktning, som står i opposition däremot veta de flesta — i varje fall i Sverige — föga om, beroende väl framförallt på att denna senare är till finnas i synnerhet i latinska länder, under det den för bäst tyck utsprängsbeteckning. Och dock ha de bägge funnits till före den mäktiga händelse som för nio generationer blivit källan varifrån allt, om det gott härstammar. En av dess tidigaste representanter är således den franske rojalisten Maurras, som för nära ett kvartssekel förkunnade det samma som han nu predikar i de sista numren av *L'Action française*. En annan spanjoren Ramiro de Ma-

tezu vars huvudverk alla skrivits före kriget, andra åter de som buro den italienska futurist rörelsen vid tiden för Tripoliskriget. Givetvis har emellertid denna opposition efter kriget vuxit utåt som inåt — den har t. ex. fått anhängare också i germanska länder bl. a. bland de unga skribenter, som fylkas kring tidsskriften *Abendland* — och det intressanta med Massis ovannämnda bok är just, att den ger ett slags översikt av dess nuvarande omfång och en redogörelse för vad den strävar att nå.

Summariskt uttryckt kan det sägas vara: återgå Europa dess andliga enhet och beröja det från österländskt inflytande. Det motsatta alltså till vad Spengler och hans mer eller mindre direkta efterföljare arbetat för D. v. s. befria Västerlandet från österländska tankar. Massis hör ej till dem som måla gula horder svämmande över Roms fura eller Paris boulevarder, han spiller heller inga ord på risken för konkurrens på arbetsmarknaden, från från Ostöva är enligt hans mening helt och hållet inre och består däri att dess livsanskning sakta men orovligt droppas in i västerländska själar, och för att bekämpa den, måste, anser han, vapnen vändas ej blott mot fjärran asiatiska länder men också mot de medlemmar av Europa, som förbrutit sig genom att låta giflet oöverskott spridas, och framförallt mot Tyskland.

Tyskland har lärt känna men aldrig helt assimilerat latinsk kultur, säger Massis, därav beror det

att det kan så lätt kasta dess arv och traditioner för att i stället vända sig till en ny civilisation, i en ängslig oro att tillfredsställa sin tygellösa individualism, i en förmåga att tolerera allt, som bottnar i brist på självupplevd övertygelse, i en halvmvedveten önskan att också andligt avlägsna sig från grannar och medtävlare med längre och finare anor. Det är därför den tyska filosofien är så genomträngd av österländska tankar, förklarar Massis, och visar i en lång utredning upp i hur hög grad t. ex. Kant, Fichte, Hegel och Schopenhauer stå i skuld till asiatiskt tänkande. Nu till sist ha till dem kommit Spengler och Keyserling, vilkas medvetna strävan bort från Europa på Massis anser bero framförallt på harmen och sorgen över det politiska nederlaget.

En annan källa till infektion från Ostern är Ryssland. Ryssland, säger Massis, är ju i själva verket en asiatisk maktt och har aldrig varit annat. Men det för Europa ödesdigra är att man alltsedan Peter den stores daga betraktat Ryssland som en del av Europa och att Ryssland självt strävat efter att vara det ända tills att "mordet på den siste Romanoff öppnat det ryska folket vägen, ej till Europa, men tillbaka till Asien", och att därigenom rysk kultur lättare vunnit insteg i det verkliga Europa. Ryskt inflytande är således, enligt Massis, nära nog liktydigt med asiatiskt inflytande. Dostojevskis "Kristendom" påpekar han, har realitet mycket litet med Kristi

(Forts. å sid. 4)

Oskuldens makt.

Det kändes högljuttigt och allvarant att gå i demonstrationslaget för Sacco och Vanzetti genom Stockholms gator. Man var satt i rörelse av två fångar i en döds-coll, det vanmaktigaste av allt vanmaktigt, män som utan att röra ett finger måste låta gå över sig det yttersta värdet som står på människornas.

Det var alldeles påtagligt hur en gemensam känsla emade oss alla, men också hur denna emade genast blev en molnslös ållning till dem som stodo på sina balkonger och sågo ned på oss. De sågo i allmänhet förvånade ut; vad är nu det här för något?

Inte underligt, ty denna Sacco-Vanzetti storm över världen är något underbart. Vet man då om det hela ingenting annat än att demonstrationen gällde ett par amerikanska, på guds skäl dömda för rån, mord och vilkas skuld av de senaste generationerna anses stå utom varje tvivel, då måste man gå gapa öppet ut på de massor som samlas och gå över att det skulle bli detta som skulle komma dem Branting-ska välbehållighet att stå upp ur graven.

Det hela är underbart även för den som känner sig viss att de båda männen är oskyldiga. Det händer så ofta oerhörda ting, vår broders blod ropar, och människorna röra sig inte, de löpa icke som små foramen i stjärn och bytta sina ståndar. Det händer så mycket som hotar oss på närmare håll. Det händer så mycket som angår oss nära. Nu tyta massorna, emne de röfo inte för några där, när följelämningskonferensen i Genève blöts med det öppna erkännandet från tre vänskapliga nationer, att de inte kommer översens om en eftergattad rättsningsmönkning av pur rädsla att de ge andra förensträng i nästa kräg.

Men lyst, kanske är det ändå detta de tyta över i alla fall, kanske klingar med de kören en ton från Wien, en från Matteotti-proccessen, från Penemördproccesserna i Tyskland. Det är människans sak med sitt hälet som förnåskingslika Saccos och Vanzettis personer. Annars bleve en förbringad tyngd pål på dessa två liv.

Rättvisan i Ryssland torde under närvarande orspråk också vara ett följt för protester. Men någon samlad sådan har man endast hört från engelska arbetarpartiet. De bergliga i alla länder äro visserligen indignerade, men de gå ju inte efter musik och faktor annat än som beväringar.

Tidningarna dagen efter demonstrationen blev glava ett hjärt belegg på ögonvittness partiellhet. Enligt en journalist har protestdemonstrationen samlat 12700 människor, de nyfikna inbegripna, och bräket på Nybroplan röra dess slut är det måhända en allsmåning. För demonstrationen endast en anslutning, repeterad i tusentals xlar på morgonen. En annan har sett 50000 människor samlade och bringande som en flamma, vilket är att gå efter sammans gräns det med. Näru vittnesbär är så osäkert, hur kan ni du tor mer på vittnesbörden för en på de enot Saccos och Vanzetti?

Ju den som skriver detta har litat på en av förkämparna, den engelska journalisten Nevinson, en gammal sanningens riddare. Men det är inte han eller Frankfurter eller Branting som beveka mig att gå i tåg. Det var de båda dömdas dölvare. Endast oskulden kan ge människor efter 7 års tvetyg denna ständighet och kärhet inför döden, den och endast den. Att den gör det är stort och skönt. Äter skåda vi detta som så många gånger för i historien.

Deinzer.

Husmödrarnas internationella

Det är inte bara männen och kvinnorna i förvärsarbete, som betyda något för ett lands ekonomi och ha intresse av utvecklingen på spridningsområdet. Den stora befolkningsgrupp som utgöres av ett lands husmödrar har också en grundläggande betydelse för alla vad ekonomi, d. v. s. hushållning heter. Det gäller bara att låra dem insä detta och fatta saken i sitt stora sammanhang.

Det är ordföranden i Kvinnogillens internationella, fru Emmy Freundlich från Wien, som yttrar dessa ord med anledning av den internationella kooperativa konferens som under de närmaste dagarna avhålls i Stockholm.

Husmödrarnas ingripande delaktighet i den ekonomiska utvecklingen är det som den rörelse vilken kallas de kooperativa kvinnogillena tagit sikte på. De över hela Sverige fördelade gillena äro för-

nade i Kooperativa kvinnogillensförbundet. Detta förbund avhåller sin elfte kongress den 10—11 aug. i Stockholm värdet den internationella konferensen med representanter från ett trettioåtta länder kommer att äga rum den 12—13 aug.

Det är betydande frågor som komma att avhandlas under dessa dagar. Först och främst gäller det att införstå gillenas medlemmar i kooperativa rörelsens grundsatser och sått att verka, så att de kunna överblicka det stora systemet i vilket deras speciella till konsumtionsförening ingår som ett led. Det gäller att genom förjupade kunskaper bland medlemmarna åstadkomma den omdömesförmåga som kan uppoffra en tillfälligt personlig fördel för det hela samfundet. Kvinnogillensrörelsen har även bildningsarbete i vidare utsträckning på sitt program.

En viktig sak är arbetsfiden

ling för husmödrarnas vidkommande 8-timmarsdag är genomförd för de förvärsarbete anställda. Rättvisan kräver att husmödrarna, som ofta äro betungade av ett särdeles krävande arbete, också komma i besittning av denna förmån.

"Det är nonsens", säger fru Freundlich, "att komma och tala om detta utan att samtidigt verka för arbetsparande metoder och ändamålsenliga apparater inom hemarbetet. Så som det nu är ordnat är det omöjligt att förverkliga kravet på 8-timmarsarbetsdag för hemarbetets utövare. Men en reformering av hemarbetets teknik kommer att diskuteras på konferensen. Särskilt vill man ägna sin uppmärksamhet åt nya metoder för tvätt. I Wien finns tvätttränningar med elektrisk drift, där husmödrarna på tre timmar kan klara en tvätt, som med de gamla vanliga behandlingsmetoderna tar tre da-

gar i anspråk för samma arbete. Gillesinternationalen har ytterligare stora mål att förverkliga. På sitt program har den också kravet på fullständig avrustning. Så länge det finns vapen finns det krig och gentemot kriget är alla försök till förbättrad hushållning i stort som smält smaklösa. Sedan Kvinnogillens International bildades 1924 har den inkommit till freds- och avrustningskonferenser med memoranda i vilka kraven på avrustning kommit till uttryck.

Genom Gillesinternationalen har också husmödrarna fått sin representant i världens rådpåläggningar om den ekonomiska situationen. Fru Freundlich är nämligen medlem av Nationernas Förbunds ekonomiska kommitté.

Vi hoppas få återkomma till förhandlingsarbetet vid såväl Kvinnogillensförbundets kongress som den internationella konferensen.

varom inte, nedbringa Edra livsmedelkostnader genom inköp i våra butiker

Äro Edra inkomster för stora?

Äro Edra inkomster för stora?

KONSUMENTFÖRENINGEN STOCKHOLM

KNUTSONS OTTOMANER, erkända för sin hållbarhet, största sortering av överkast. Dalagatan 14.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfrö lördag.
 Snesplan 1, 2 tr., Stockholm.
REDAKTÖR:
 Elia Wägner.
 Mottagningstid kl. 10-11.
 Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:
 Telefon Norr 282 43.
 Kontorstid kl. 10-12 f. m. 1-4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
 För helår kr. 6.—, halvår kr. 3.50,
 kvartal kr. 2.—. Västman 15 öre.

ANNONSPRIS:
 1 text 20 öre
 per millimeter.
 Textads eller särskilt begärd
 plats 25 öre

Lincoln Bloms Boktryckeri
 STOCKHOLM 1927.

Uppgiften be- stämmer vägen.

Samtidigt som han oss mer och mer utlagger nyttan och nödvändigheten av borgerlig samling, icke minst från frismått håll, har man i England kommit till en alldeles motsatt uppfattning. I det framstående liberala organet Manchester Guardian står för en tid sedan en märklig ledare om liberalerna och arbetarparteri. Skillnaden är inte blott denna, att de svenska liberalerna (eller frismått) knyta förbund åt höger de engelska peka åt venster, det är också väl alldeles olika utgångspunkter man möter. Den borgerliga samlings förespråkare i Sverige ha alltid förutsatt, att en sådan förening uteslutande är av förmån för skatteförlust, en åtgärd, som endast hjälper respektive partier att utnyttja sina röstkrafter, men inte har någon betydelse för deras inbördes ställning. Särskilt ha frismått och liberaler varit angelägna att försvara sig emot att någon förskjutning åt höger ägde rum inom deras leder. Statsministern framhöll också i sitt anförande häromdagens, att i riksdag och regering — vilket är något annat än ett valtekniskt samgående — bildas en sluten borgerlig front, finna de frismått icke varken erforderligt eller lyckligt.

Hur anordnade då i England? De skäl, som föranleda Manchester Guardian att diskutera förslaget om en förening mellan liberaler och arbetarparteri, äro helt enkelt just de i stället att de ha gemensamma intressen att arbeta för. Liberalerna, om de äro värdiga sitt namn, heter de, äro skyldiga sitt land och hela världen att vid nästa val befria England från den reaktionära regeringen, som nu innehar makten och lägger sitt tryck hindrande för utveckling och framstidskriddan.

Om detta förslag kommer att förverkligas återstår att se. Hur hade nedrättningskonferensen i Genève slutat om England haft en annan regering? I varje fall är det av stort intresse att höra, hur man i England just framhåller önskvärdheter vid det, som man i Sverige tar avstånd ifrån och bortförklarar. I England tålas än om liberalernas uppgifter. Här tänker man mest på att söka uppehålla livet. Man får hålla sig fram mellan de båda stora partierna, och man har för närvarande funnit sin väg i den borgerliga samlings. Varför? Ja, den saken borde utlösas. Ty är det så, att frismått och liberaler i själ och hjärta känna samhörighet med höger, då är den borgerliga samlings riktig. Men då bör den ej kallas endast en valteknisk åtgärd, där man inte vet, om man hjälper eller stjälper sin bundsförvant och ständigt ursäktar sig med, att man endast velat ställa röster för egen del. Är uppfattningen av annan, anser man, att liberalerna i Sverige alljänt har en politisk uppgift, så är det tid att samlas omkring denna. Och uppgiften bestämmer vägen!

Svart på vitt.

Kvinnliga kårsammanslutningar, na solidariska med de klagande postkvinnorna.

I ärendet med de 60 kvinnliga postkvinnorna som samliga förlåtit sig besittande av tre postassistentföretag har ännu några skrivelse tillkommit som bekräftar ställningen inom postverket i männs och kvinnors tväran om platser och befordran.

Som våra läsare torde veta, klagade 49 av de 60 förhöriga kvinnliga sökandena hos K. m. t. Generalpoststyrelsen svarad med en skrivelse så svag och förlägen som en skrivelse blir då den måste försvara en sjuk sak. Den beklagar att de kvinnliga postassistenterna strött sig kunnas förhållna sina löner genom att söka postassistentföretag. Tacka för att de trott sig kunna det, då vi i två år haft en behörighet som öppet förtärdt stats tjänster och därmed postassistentföretag för kvinnorna. Vad skulle de anmärka? De kunna ju inte förutstås tro att lagen bars är en lag på papperet. Generalpoststyrelsen skulle gärna se, att de fångö högre löner, blott den slipper befordra dem till högre avtjänade poster. Dessa postassistentföretag äro genomgående förtärdt till chefposter och de kvinnliga kvinnorna inte själva få. De ha ju icke sökt de postassistentföretag de kunnat söka. De äro heller icke lämpliga till högre befattningar. De skulle därför icke kunna bli postassistenter utan men för postverket.

Här till anmärka nu de klagande, att om postassistentföretagerna skola tillstås icke efter tur och ålder utan efter lämplighet så borde individuell prövning ha ägt rum. Men av de månliga sökande har man tagit ut de tre åldriga och givit dem platserna utan prövning. Samtliga kvinnorna har fallit igenom såsom på grund av sitt kön icke lämpliga. De kvinnliga kårsammanslutningarna centrärar har ställt sig solidariskt bakom de klagande. Det är helt naturligt, ty vinster generalpoststyrelsens utnämningssprinciper reaktionära, och kunde lika gärna varit bortas.

Det skäl erkänna att generalpoststyrelsens situation är svår, men det är icke de kvinnliga postkvinnornas fel, annat än den mening att de anställa.

Fel! Logiskt sett kvinnorna inplaceras i den nya löneskalan, inte på den plats de efter sitt arbete skulle haft, men på den plats då de börde genom sin lägre lön. Då trodde riksdagen själv med sin egen lag och logik en orätt. För att kunna säga att tväran var fri och lönen lika på en plats, om man eller kvinna skötten lön, kallade man de platser som för till fall inbördes ut löstnar vid ett namn, postassistentföretag, de som inbördes ut löstnar för postassistentföretag. F. n. finns 294 postassistentposter som genomgått samma kurs, som postassistenterna. För de yngre män som vilja tränga till postassistentföretagerna ligga nu dessa 294 postassistentföretag mellan dem och befordran. Skola de 294 först befordras så få männen vänta på deras f. d. platser med de för kvinnor avsedda löner, till kvinnorna pensionärer eller ytterligare stigit i graderna.

Generalpoststyrelsen har inför denna svårnärhet föreslagit att helt enkelt saktas lagen, såta den ur funktion och låta de manliga i stället för att i tur och ordning stiga i graderna hoppa rakt över det genomgående som postassistentföretagerna.

På detta sätt har ett tillstånd uppstått — man förstås det — som är värre än före behörighetslagen. Detta uppstår kränkande av lagen kan inte annat än skapa ofrid om verket mellan över- och underordnade och mellan kamrater. Golt kamratskap och arbetsfred kan inte uppstå för i anslutning dessa ofrittvis i befordring försvunnit eller alla kvinnorna äro strötkra ut postverket. Men det som senare skulle ske, då är nog postverket i alla fall få höja löförens på sina löneslater. Denna kam om arbetet är bistat, och det kunde säkert vara frestande att ge tapp. Det är inte roligt att klaga jämnt. Men lås kvinnorna sig nöja, då äro de snart fullkomligt satta ur spelet.

Efter avslöjandet.

Bodan i våras mötande de liberala kvinnorna, som vilken beteckning menades Frismått Kvinnor, smubbar i Frismått Ungdom för »strängthet, egenartfärdighet och själöghet». Vad ska man svara på sådant? Ska man kanske försöka att man icke är själögd? Skall man gå så långt som att påstå för sin rätt att uttala sin verksamhet utöver de gränser som Frismått Ungdoms redaktion anser nödvändig och önskvärd? Skall man ta upp beskyllningen för att icke vilja samarbeta med männen när den uttalas av en man som erft att den icke är sam, vet det därför att han själv blivit inbunden till samarbetet?

Emellertid har nu i Frismått Ungdoms nya häfte fröken Greta Cardell, en dugande kraft inom Frismått Ungdom, ÅMHS sig solidariskt med den s. k. Tidevarvetgruppen, vilket med glädje skall noteras. Och när det skall noteras måste sammanhang också ha sett. Huru framhåller vad vi ofta sagt att kvinnornas sammanläggning för att på inflytande — se kvinnolistan — är svårt på en månens sammanläggning för att hindra dem att få det. Huru anser således som vi att detta sammanläggande efter kön är all annat än lyckligt men måhända ett nödvändigt genomgåendestadium.

Den genomgåendestadium skulle vara nödvändigt om alla män vore så idealiska som Frismått Ungdoms förtärdt. Man kan ge henne rätt så tillvida att man i all ära vinst att han vill vara höj och rättvis. Han giflar för sin, det alla reaktionerna mot de nya lagar som gifvit kvinnorna arbetsrätt och tjänstgör, representationar.

Men samtidigt sätter han icke på alla vår friska objektiviteten av sin egen verkan av männs och kvinnornas förmåga i samhällsarbetet. Så mycket märklighet som hans åsikter från mars till juli förtärdt till kvinnornas nackdel. I mars fanns det dugliga kvinnliga politiker, men de funnos i fel partier och kunde därför

Glim of Spångbergs Blommar 12 Birger Jarlagatan 12

icke komma fram. I juli är det faktum att så konstigt är det bevis för all de inte finnas. Och det är övertygigt att han vet, att det inte finns en kvinnlig politiker som går upp mot åven det enklande av de statens så skött ett department. Vidare påstår han att många kvinnor komma fram på grund av sitt kön. Ja, det är sant men icke särskilt när det gäller förtroendeposter.

Frågan om kvinnors duglighet för offentliga värv kan naturligtvis sättas under debatt. Den är inte en gång för alla avslöjad med en behörighet eller politik vilkårlighet. Kanke den frismått ungdomens frismått är mera skarpvint än vilja vara. Men påståendet att kvinnorna skulle ha haft en full och rättvis chans att komma fram, måste väl ändå betraktas som löftigtvind. En ny grupp kan inte ögonblickligen i och med lagparerna så denna möjlighet, när den skall i ett gammalt traditionellt samhälle.

Författaren undrar om inte mycket nödvändiga kvinnornes status och strävan att gå till boten med problemerna är en förändring för den primitiva skriftlikhetens syften, motsvarande detaljhandlarnas kamp mot kooperativen. Det är här resamt att vår behörighet ska bli vitt avslöjad, innan vi ännu kunnat skräda några världsliga fördelar av vårt arbete. Vi hade ändå anlagt en så skicklig mask: frörettsintress, samhällsbyggen, demokrati, jordfrögan, skolfrögan, Och det hjälpte inte.

Statskyrkan och religionsfriheten.

Religionsfrihetssakkunniga som tillstås av den s. d. m. regeringen 1925 ha i dagarna avgivit sitt betänkande. De hade ett ge förslag till åtgärds av den enskilde individens frihet under förutsättning av statskyrkans behörande. De ha nu framkommit med ett rikt förslag som avse att låta utredet ur statskyrkan. Man behöver endast skriftligt anmäla och bekräfta sin försäkt att utträda, och hemskänds året vid skillemässan från kyrkan är så småningom tillräckligt. Förny man då sin anmälan är man fri utan att inträda i något annat samfund.

Konsekvensen däruv är att man får meddelande med tillförsäkring av den skatt som stigit till kyrkliga ändamål utom dem som kommer på fastighetsböringarna. Man får då ej rörligt i rent kyrkliga ärenden inom den kyrkliga kommunen t. ex. kyrkbyggge o. c. men vill i de borgerliga skolfrögan.

Svenska statens ämbetsmän skulle icke längre behöva tillhöra svenska statskyrkan ej heller tillhöra i kristendoms så tillvida som de ej tillhöra mycket avskilda trosfundament. D. v. s. katoliker och judar få ej utsträffa till i kristendoms men vill baptister. Teologiske professorer måste tillhöra svenska statskyrkan. Barnen följa föräldrarna i fråga om medlemskap eller icke i men befräja sig från plikt att deltaga i religionsundervisningen annat än om föräldrarna tillhöra sådana samfund all undervisningen skulle innehåra samverksamhet.

Den fräjlige kyrkkommittédirektören, rektor Moseson, reserverar sig i en skrivelse, om vilken vi våga förmoda att den snarare än förslaget kommer att vinna glädde just inom statskyrkan. Tidevarvet kommer att närmar sig nu upp frågan om statskyrkans ställning i vår tid.

TidevarvetsRådfrågningsbyrå för föräldrar

Regeringsgatan 31, 3 tr., Stockholm.
 Öppen dagligen kl. 11-15. Läkare träffas måndagar kl. 12-13, torsdagar kl. 18-19, kvartal kr. 2.—. Västman 15 öre.

Dr. Ada Nilsson, Byråns föreståndare.

Ny Hälsövardsaffär Samhällshygien

öppnad
 REGERINGSGATAN 51 III, Hiss.
 Tel. Norr 80 43.
 Åfförst kl. 11-15.
 Torsdagar 18-19.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
 Malmtorgsgatan 3, Stockholm.
 Telefon 244 88, N. 244 19.

Familjerätt. Hyresrätten. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från ländorten bevaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
 Herkulesg. 14. Tel. 75 76, Norr 188 36. f. de La Västman.
 STOCKHOLM.
 SPECIALITET: Familje- och arvsrätts. Bouppteckningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
 Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
 Norrlandsgatan 8-10, Stockholm.
 Tel. 147 99, N. 101 50.

TANDLÄKARE ELSÅ ARRHENIUS

Kungötagatan 9, invid Birger Jarlagatan.
 Tel. Norr 20560. T. Bostaden: Norr 19315.

Tandl. Greta Bergman,

Hantverkargatan 86, 1 tr. Hören av S:t Eriksgatan.
 Mottagning: Vardagar 12-9; desandom måndagar, onsdagar o. lördagar 1/2 6-1/2. Övriga tider efter överenskommelse per telefon. Tel. Kl. 8485. Bostad: Norrsvens 1232.

Tandläkaren Emma Andersson,

Stureplan 18, 1 (Dagens Nyheter hus).
 Tel. Norr 347.

Kvartalsplan 1:50
 Diätetisk 2.—, Ultravioletta strålar.
 Mångfaldig praktik. Läk. rek.
 Elektriska Central Institutet,
 Stureplan 13, 4 tr. Hiss A. Gustafsson.
 Tel. 147 99, N. 101 50.

K. J. LUNDBERGS

Borst- & Pensellabrik
 — STOCKHOLM —
 Varvsgatan 1. Tel. Sö. 137 68
 Rekommenderas. Förstklassigt
 Arbetet.

Vackra Blårävar och Skogsmårdar

i stort urval till
 billiga priser.
CARL E. LINDGREN
 Birger Jarlagatan 5.

Berliner Bock Dricka

Damernas Favoritdryck.
 Måltidsdricka.
RASUNDA BRUGGERI A.B.
 Tel. Hagalund 10, Postadr. Råsunda

**Medicinsk och Elektrisk
Här- och Ansiktsbehandling**
 Bortt, av värter, bruna fläckar, blottorax samt vildlösta strupe. Gen. härtvätt samt med elektriskbehandling
 Manicure, Pedicure f. damer o. herrar

Hilda Jonson
 Gåtgät. 18. Tel. S. 332 99. Stockholm

Vid köp av villa
 i Appellviken, Smödalåten och Alsten vind Eder med förtroende till
Byggmästarnas Villabyrå
 Höglandsgatan hjälpt.
 Tel. Ålsten 555.

Olga Emdahl
 Modemagasin
 Kungsgatan 53. Tel. 108 51
 STOCKHOLM.

KAMERA och FILMS.
 Lätt framkälla och utveckla
 i kopieria hos
MOLANDERS
 Regeringsgatan 11.
 Rätt- och snabbt utifrån.

Ottomaner, 2 bädd, mont. 138.—
 Schälöngar 36.—, Liggfåtöljer 68.—, 95.—
 Duschstol 30.—, Madraser 8.—, Flock, Krollspinn 60.—, Tagel 4.50. Träslar 30 öre kg
 Begär reslistor! utställning.
DANIELSSONS VERKSTÄDER,
 Metaregatan 6 (slutet av Södermannagat).
 Stockholm. (Etabl. 1895). Tel. Söder 706.
 Köp direkt av faktum!

Damfriserings- salong

Kornhamnstorg 2, 1 tr. Tel. N. 844.
 Shingling, Ansiktsbehandling
 Manicure.

Matlagningsskolan,
 Hämögatan 5
 LUNCH
 Smörgåsar. Smörgåsar, all
 varmätt, kaffe 2-3
 1.25 1.30
 Ny reglin. N. 115 50. Kungötagatan.

En ny medeltid.

(Forts. fr. sid. 1.)

läror att skaffa, kristnat har Ryssland blivit övers Bysans, men utan att lära känna den kristna dogmbyggnaden ens i dess försvanskning, vad ryssarna omfattat är blott en vag, mystik, som dessutom visar icke få överensstämmelser med buddhism.

Till denna smitta från Tyskland och Ryssland, fortsätter Massis, kommer nu på det sistone av dessa dagar en strömning direkt från Östern, den vars förnämsta namn äro Gandhi och Tagore och som på europeisk ungdom utövat ett inflytande som Massis själv är den siste att förneka, men den förste att beklaga. Ty han anser att det kommer i ett sållsamt farligt ögonblick. Det drar ju upp till stormen igen, säger han, men det betydelsefulla och det nya med den kamp mellan Öster och Väster, vars förspel vi nu bevitna, är att det är Europa självt som sätts vapnen i händerna på sina motståndare. I tidigare konflikter stodo mot varandra två civilisationer, som var och en förnekade den andra, nu går däremot Östern till anfall i namnet av en "rätt" och en ideologi som Västerlandet självt har gjort universell. Ätminstone förmellt åberopa bägge samma moral och krav på jämlikhet och frihet, på nationell självständighet och självständighetsämmande, samma tro på den mekaniska utvecklingens betydelse. Men icke nog härmad, det sker i en stund då Europa börjar svara sina "odödliga präprier" i sammarna och finner dem ej fullt så oomkullrunneliga som de tycktes för föregående generationer och då, som sagt, det unga Europa synes på väg ett övergripa sin rationalism för samma tolstoyanska mystik som tjuar dess asiatiska bröder.

Västerlandet känner sig inte längre säkert varken på sina lagar eller institutioner. I en sjuk kropp bär det på flentiga och splittrade själar. Därför behövs det också försvara sig mot de falska mystiker, som under skylten av en billig orientalism begagna sig av missionens i sinnena och som dolja rivaliserande rasers vilddä apit bakom främmande diknings och främmande mysteriers tjuvning.

Aldrig har under historiens lopp civilisationernas och kulturernas stora strider ägt en så tragisk karaktär. — Vår tid påsträks anklagas för materialism, fortsätter Massis, men sällan har väl en epok varit så impregnerad av mystik som denna. Vår ny form av dunkel mysticism vinner nu en genant. anhängare bland de många som gå ikring med en ständig oro, en sländig längtan efter något de

En mur som ramlar.

Dagrig den 31 juli 1927.

Finns det någon envar och starkare kärlek bland människors barn än kärleken till murar, att bygga och underhålla murar? Dock mindrar det ju i denna underliga tid, att murar ramla — och man får se en på ett himmel och en bit liv.

På en konferens i Danmark kunde man gåt konstatera att språkförbistringens glatt kan vackla.

Från 35 nationer i 14 världsdelar ha esperantoförbundet här under den grönas stjärnans ständer, och alla kan vi observera till vad varandra. Kan någon av Tidevarvet läsare låta 35 språk?

En dag var det protestantisk esperantodag i den utomordentligt vackra Mariakyrkan. De esperantiska orden om kärleken som den enda segrare och om Zamenhof som ur kärlekens tvång skapat sitt Esperanto. Uppstod starkt mot de måttliga valven. En annan dag talades i universitet om det framtidslärande kärlekens som beskrivs i de skolor, som antagit Esperanto-undervisning.

Senare samma dag verkställades planerandet av den för den internationella försvälens symbol för de esperantoken, då den äro representanter efter den andra för 35 nationer hade litet av sitt hemlands jord kring ekens rötter. Detta kan ju synas barnsligt liksom mycket annat i denna världsa världsrörelse. Men kanske det äro tillgängliga, som gör människor till kamrater och bröder, här inom sig ett livskraftigt frö till en ny tid gemensamhetstänkta.

Henning Widström.

kunna klamra sig fast vid, då de nu se alla gamla märken som bort. På orka med att göra klart för sig sin egen livsställning och följaktligen också andra, att slut utspå kring ideal som äro ärens egen kultur flentliga. Den enda räddning, ser Massis i "en ny medeltid", i att Europas stater återställa den andliga enhet som bröts med reformationen och med all makt värna det komplex av grekisk-latinsk och germansk-keltiska ider som utgöra kärnan i dess civilisation. Endast kristendomen kan frälssa Västerlandet utropar han och endast kristendomen kan frälssa Östern, som i lika hög grad "rätt vilse" i förvirring och splittring.

Massis kommer således, ehuru på vitt skilda vägar, till ungeför samma resultat som ryssen Nicola Berdiaeff i den ungeför samtidigt utgivna boken Vers un nouveau moyen äge (Paris 1927). Berdiaeff hoppas också på en ny medeltid. Orsak till nutidens oro ser han i att renässansen dödade medeltidens dröm om Gudstansen och räckte människorna bort från den auktoritet de dittills underordnat sig. Den bolsjevistiska revolutionen är för honom endast det sist förrösket att göra sig fri från gudsmått överhöghet, slutenheten i den byggnad vartill renässansen lade grunden.

Nu, säger han, med äkta rysk apokalyptiska, skall det följa en tid som kommer att vara icke teokratisk men "antokratisk", de som förnekat broderskapet i Kristus skola i stället uppleva förbrödningen i Antikrist. Men denna period blir icke lång. Berdiaeff anar redan gryningen av en annan och lyckligare, en "helig period" varunder kristendomen vänder åter till att bli vad den var före Konstantins dagar och begynner ännu en gång sitt erövringståg över världen.

Fantasier, kan man vara frestad att säga, men fantasier som i varje fall i sydeuropeiska länder diskuteras med en iver som kan göra dem värda att påpekas även utanför deras gränser. Ty en och annan kan kanske finna intresse av att iakttaga, att det finns de som svärna in te bara för materiell men också — och framförallt — för andlig hembygdsvård. Roma juli 27.

Faderskapets tragedi.

Av Ruth Persson.

(Forts.)

Hon var från en annan trakt och sedan hon ställt om med fosterhemmet åt den nyfödda hos kvinnan, som tagit sig an henne själv, för hon sin väg till en anställning i huvudstaden efter ett synnerligen bittert avsked från den lilla, som hon lovade bereda ett hem fjärran från allt, som minde om sorg och skam.

Anders låg i en skogsbäck och spelade kort på söndagsförmiddag i september hon för — "Nu reser flöjsten din", upplyste kamraternas honom, när de sågo rök från lokomotivet bolma upp bakom bäckarna. Men Anders endast grymde något som ingen blev klok på. De tjugofem i månaden grämde honom, ty de kunde ju ha kommit till gaga på ett för honom betydligt nöjsammare sätt. Hon fick missans gärna resa. Han önskade endast hon tagit barnungen med sig. Som det nu var var det en pina att komma, att fostermoderns stuga låg just utmed den väg, han så gott som dagligdags var nödskad firad. Han fasade för alla stier, och han anade han skulle få åka. Och för alla påminnelser.

Och som han anant, så blev det. Det föreföll honom, som hela Irap goddatt samman sig för att spröja honom efter familjen, han fått sig på palsen. "Var det här han hade sin töst" ty det var en flicka. "Hade han sett henne någon gång?" — "Hade han hört något från hennes mor, sen hon reste?" — "Skulle de manne ändå inte gifva sig, de båda? Han och hon." Så sporde man honom. Och det kändes pinsamt att behöva svara, ty han var fast besluten, att aldrig någon sin komma i beröring varken med den lilla eller hennes mor.

Antingen satt han med näsan vriden helt åt andra hållet, när han kom därifrån, eller så höll han blicken riktad stett framför sig på någon punkt längre fram åt vägen. Men att det låta hinstäns om en krukväxt med högröda blommor och lyst i ett av fönstren, var han i alla fall medveten om. Och när han var fast besluten, att vären var undanfödd, märkte han även det och blev stett av skräckt. Ty i dess ställe såg han ett litet vitt bytte, som stod där och bankade upp och ned mot fönsterkarmen med små knubbiga händer. Bakom skymtade han ett rymligt gammalt ansikte, som log och nickade mot honom.

Vad han kände inom sig i den stunden fanns ingen möjlighet för honom att reda ut åt sig. Men han lyfte handen, han höll piskan i, till sig, så högt han förmodade och drog till med ett våldsamt rapp längs hela ena sidan på ett av de båda ineta oet anande öken, och svor över dem högt och gällt och

Massage,

Tegnérsgatan 13, N. 149 87. Vera Bruunens, exam. sjukgymnast.

förbittrat. Medan han tänkte på, att ännu var det nära åtta månader till dess avläte mellan honom och husbonden gick ut. För fanns det ingen möjlighet för honom att komma bort från orten. Och bort skulle han. Det skulle bli både vikt och sant.

Den gamla såg vad intryck äsynen av dottern gjorde på honom, men hon hade sagt sig bestämt före att ställa allt tillräkta igen mellan honom och fästmannen, och för så life gav hon sig inte. Värrabet tog sin början, och han kom inte mera att ha sin väg för förbi så dagligen, som han haft under vintern. Men en gång på sommarn passade hon på honom en gång, när han skjutats för husbondefot till järnvägsstationen och kom ensam tillbaka.

Anders såg henne komma direkt ut ur stugan och ställa sig på värgkanten att invänta honom med barnet på armen och han rasade inom sig som ett infångat viddjur. Han skulle sätta fart på hästarna, skulle hon få se, och åka förbi henne i skarpaste trav. Det skulle hon göra, beslöth han. Men hjärtat dunkade och händerna skälvede, och när hon lydde tecken åt honom att stanna så ljorde han helt beskedligt och kvav.

Här skulle han få se sin töst riktigt på nära håll en gång. Och han såg en elåring. En rar liten unge med mörkt hår, som tecknade sig upp till bakått och storta mörkblå ögon, som följade förmodade och allvarssamma på det skamsna kartansiktet framför sig.

"Nå manne detta var något att skämmas över, Anders?"

Men ven skämades. Anders låtsades sig vara helt oberörd. "Du liten log han, och sträcke fram en stor grovarkad arbetshand. Men inte blev i en hast ännu mer allvarssam, stack ett finger i munnen och lätta de betänksamt förbi honom rakt ut i luften, och gömde så helt plötsligt huvudet på fostermoderns axel. Den gamla skraltade, och Anders körd-sin väg smått skraltande han också.

"Lustig unge, att se rolig ut, när hon försökte gömma sig. Han kände sig riktigt uppvädd till mödes, som han utfört en duktig gärning.

Och längre ut på sommaren, när husbonden föreslog honom: "Jag skulle låna med dig för helåret, om Andersson stannar, tvokade han inte. Ty sextio kronor, det var förgädd pengar. Och det var egentligen inget brott han begått, så att han för den skull behövde hålla sig undan från hemorten. Han hade ett barn att försörja, men huru många öfgrita kolar nu för tiden, var det inte som hade det. Och dessutom skulle det bli stadigvarande biograf vid dansningshallen i den vintern och stans på hotellet varje söndagskväll. Och man skulle hur man hade det, men inte han kunde få det. Så han stannade.

Hela vintern, sedan potatisen körts till bränneriet körde han likasom vintern förut ved och timmerstoecker till lastningsplatsen vid järnvägsstationen, och nästan varje gång kom som förbi stugan, hade fostermodern lyft den lilla till fönstret, som hon tyckte inte mycket om dessa påminnelser, men man fick ta det med ro och låtsas om ingenting. Det glömdes väl med tiden. Och han vinkade för det mesta en hälsning mot henne.

Modern kom på besök både till ettårsdagen och tvåårsdagen men Anders höll sig på avstånd — all smålek och skam det fruntimret svället honom. Och ett sådant humör som hon hade sedan. Vacker var hon, men det fanns väl flera andra hon, som vore vackra. — Och på hösten, det året dottern föll till två år, blev Anders och bokhållaren i handelsboden rivaler. — Fickan, rivalskapet gällde, var lantbrukaredotter. Enda barnet till föräldrarna, som stodo sig gott. Vacker, glad och oknyg var hon och fullt medveten om sig själv. Sitt hjärta hade hon fast på ett håll, som ingen i Irap hade en aning om, och hon brydde sig lika litet om den ene, som hon brydde sig om den andre av dessa båda. Men Anders dansade bra och såg bra ut och var

effersökt av alla andra. Bokhållaren såg ingenting ut och dansade lilla, men han var frökostigt med biografbiljetter och sötsaker. Och hon uppmuntrade in honom i Anders ty något måste man få sig till den tid man går och vänta, menade hon.

De känsloer, de bägge rivalerna lyste för henne, vore väl inte heller — åtminstone inte till en början — varken så värst stora eller så värst heta. Men, skall man kanske låta en kryddkrämaregäll så sig ur brådet, tänkte Anders och, skall man inte vara kär nog, att brida man en bonddräng, tänkte bokhållaren. Och följden blev en fiendskap dem emellan och det av alla bittraste slag till på köpet. Till stor förnöjelse för den övriga ungdomen och för flickan själv.

Det var en kväll någon av dagarna före julafoten. Butiken var fylld med folk, och bokhållaren hade varit i ständigt och strängt arbete hela den dagen och många dagar förut. Trött var han, ömfört var han. Det var inte så lätt för honom, att verka lika artig och förbindlig, där han skuttade omkring mellan mjölkburgar och silltunnor och lyddes till allt prutande och köpländade och halande ut på tiden. Och så öppnades butiksdörren, och Anders blev synlig, på trappan. Söndagsklädd, ståtlig, leende och självmotveten stod han och höll dörren öppen åt henne, som var deras fiendskaps upphov. Och svartsjuka och misskunnig flög som ett bettande pulsslag genom varje led och lem i bokhållarens kropp. Ty, naturligtvis hade de haft sällskap på dit vägen, skulle de ha sällskap med varandra på hemvägen också.

Han höll ögonen på dem, så gott han förmodade hela tiden, medan de gingo omkring i butiken och togo varorna i betraktande och gjorde sina uppköp. Studtals kom det ett avlägsna och drömande uttryck i flickans ögon, tyckte han. Och det gjorde honom orolig ty det var något alldeles nytt hos henne, som han aldrig märkt för. Anders hållning föreföll honom också än mera krasst utmanande än vanligt. Men tack och lov för den minnesbeta han plötsligt upptäckte sig vara i stånd att ge honom. Och just som de stodo i begrepp att betala sina inköp till handlaren själv och avlägsna sig, passade han på att vrida samman en papperstrut, till låta den med konfekt och räcka fram den åt Anders samt förklara högt och vänligt, så det hördes av alla: "Varsågod Anders! När allt annat manfolk får gottar hem med sig småpnyarska, får väl du också ha en strut med till din." Och Anders blev flat som för ett slag. Han hade inte väntat sig minsta försäthligt och man drog på mun och skraltade öppet hela varslans i butiken.

(Forts.)

Klararestauranten

— f. d. Klars Hushållsskola —

Drottningg. 21 B. Tel. N. 25882

Mittid

Helsingfors, K. 12. 70 kr.

Tespuser à la carte kl. 6-9.

Arrangemang av:

Bröllop, begravningar och festliga

anknämningar in till kl. 12 m. a. pr. 2 fm.

Klubblösa m. m.

Allt till lägsta priset.

Vårdsamt O. A. Jonsson.

Varje morgon ett glas Fruktsalt-Samarin

Det håller ryggen fast, det utför en invärtes rensning, avlägsnar från kroppen otidiga utlösningar, utdrivar den skadliga utlösningen samt upplöser blodet, ger god hälsa.

Fruktsalt-Samarin per flask Kr. 2.50 erhålles å apotek, hos droghandlare m. l. Cederroths Tekn. Fabr., Stockholm

FÖRSÄKRING SKÄNKER TRYGGHET

FOLKET Livförsäkring

SAMARBETE Brand- och Vattentvättning Garanti-Bil-försäkring

Kooperationens Försäkrings-Anstalter Kungsgatan 5 - Stockholm

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Consvivarer, Bandager alla slag, Elektriska Blyttapparater, Induktionsapparater, Aderbräckestrumpor, Bräckband, Ryggbjällare, Grosseskorsetter och Girdlar, Bröstbjällare, Lungskyddare, Skålar, Vasor, Leggvaror, Dampbad, Berävarredskåp alla slag m. m. Bestik eller tillhörig o. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special Vesterlånggatan 65 (Inågå i Passagen) Birger Jarlsgatan 9 STOCKHOLM